

**LIETUVOS BANKO
FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO

2021-06-30 Nr. 429-239

Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *ERGO Insurance SE*, veikiančios per Lietuvoje įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir draudikas sudarė ERGO gyventojų turto ir asmeninės civilinės atsakomybės draudimo sutartį (draudimo liudijimas Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Turto draudimo sutartis), kuria draudiko parengtų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 056 (galioja nuo 2020 m. balandžio 6 d.) (toliau – Taisyklės) pagrindu laikotarpiui nuo 2021 m. vasario 16 d. iki 2022 m. vasario 16 d., be kita ko, buvo apdraustas (*duomenys neskelbtini*), esantis tvartas (unikalus Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – tvartas). Tvirtas apdraustas kaip pagalbinis pastatas likutine verte, draudimo suma – 300 Eur, taip pat draudimo liudijime nurodyta 115 Eur besąlyginė išskaita. Draudimo liudijime nurodytas pagalbinių pastatų draudimo variantas – „Turtas“, draudimo rizikos – ugnis, gamtos jėgos, vanduo, elektros įtampos svyravimai, savaiminis kitų objektų užvirtimas ant apdrausto pastato, trečiųjų asmenų tyčinė veikla, stiklo sudužimas.

2021 m. vasario 23 d. pareiškėjas informavo draudiką, kad nuo didelio sniego kiekio sugriuvo apdrausto tvarto stogas.

2021 m. kovo 2 d. draudiko atstovės UAB „SMART CLAIMS“ ekspertas apžiūrėjo apgadintą pastatą ir 2021 m. kovo 21 d. parengė Nuostolių nekilnojamajam turtui priežasties vertinimą Nr. 423942-0301_1-001 (toliau – Išvada). Išvadoje nurodyta, kad pastatas pastatytas 1978 metais ir eksploatuojamas daugiau nei 40 metų, sienos mūrinės, stogo konstrukcijos medinės, o stogo danga – banguoti asbestcementiniai lakštai. Taip pat pateikiama apgadinto pastato nuotrauka su pažymėtais sugadinimais ir nurodyti užfiksuoti pastato defektai: „dalis medinių stogo konstrukcijų ir dangos įgriuvusi į pastato vidų, deformuotos, sulūžę lubų medinės laikančios konstrukcijos“. Išvadoje taip pat nurodyta, kad sulūžusios pastato medinės konstrukcijos turi fizinio nusidėvėjimo žymių – stogo laikančiosios konstrukcijos paveiktos puvinio, dalyje matomi medienos irimo požymiai. Pastato likusių ir pažeistų konstrukcijų fizinis nusidėvėjimas pagal statinių vidutinės naudojimo trukmės normatyvus yra daugiau nei 80 proc. Kitų išorinių veiksnių ir koncentruoto išorinio mechaninio poveikio žymių neužfiksuota. Galiausiai pateikiamos galutinės išvados, jog stogo deformacijas sukėlė stogo laikančiųjų konstrukcijų fizinis nusidėvėjimas ir per žiemą susikaupusio ant pastato stogo sniego svoris. Pastatas, vertinimą atlikusio UAB „SMART CLAIMS“ eksperto vertinimu, buvo sugadintas dėl ilgalaikių procesų, staigaus ir netikėto išorinio poveikio požymių nenustatyta.

2021 m. kovo 4 d. draudikas kreipėsi į Lietuvos hidrometeorologijos tarnybą prie Aplinkos ministerijos (toliau – Hidrometeorologijos tarnyba) su prašymu pateikti informaciją apie 2021 m. vasario 20–23 d. draudimo vietoje iškritusius kritulius ir vėjo greitį.

2021 m. kovo 5 d. Hidrometeorologijos tarnyba pateikė draudikui duomenis apie arčiausiai draudimo vietos esančioje Ukmergės meteorologijos stotyje (toliau – Ukmergės MS) užfiksuotą vėjo greitį ir Liukonių vandens matavimo stotyje (toliau – Liukonių VMS) užfiksuotą kritulių kiekį bei sniego dangos storį. Didžiausias Ukmergės MS užfiksuotas vėjo greitis pirmiau nurodytomis dienomis siekė 5,3–8,2 m/s, Liukonių VMS 2021 m. vasario 20 d. buvo užfiksuotas

0,3 mm kritulių kiekis (kitomis dienomis kritulių neužfiksuota), o sniego dangos storis, 2021 m. vasario 20 d. siekęs 35 cm., 2021 m. vasario 23 d. (pareiškėjo nurodytą įvykio dieną) buvo sumažėjęs iki 24 cm.

2021 m. kovo 22 d. pranešimu draudikas informavo, kad draudimo išmokos, atlyginančios dėl sugriuvusio tvarto stogo patirtą pareiškėjo žalą, nemokės. Draudikas pranešime paaiškino, kad, pagal Taisyklių II dalies 4 skirsnio „Draudimo apsaugos variantas „Turtas“ 4.4.5 papunktį, sniego slėgis – tai smarkus snygis, kai per 12 valandų ar trumpesni laiką iškrinta 20 cm sniego, o to sniego ar ledo masių svoris sugadina apdraustą turtą. Draudikas paaiškino, kad draudimo apsauga negalioja nuostoliams dėl ilgalaikio sniego slėgio poveikio, kai sniegas susikaupia iki nurodyto sniego dangos storio ir yra nenuvalomas ilgiau nei 48 val., taip pat nurodė iškritusio sniego kiekio, atitinkančio Taisyklėse nurodyto sniego slėgio apibrėžimą, neužfiksuotą.

2021 m. balandžio 14 d. pareiškėjas el. paštu kreipėsi į draudiko darbuotoją ir nurodė nesutinkąs su priimtu sprendimu. Pareiškėjas nurodė, kad tokių atvejų, kai per 12 val. Lietuvoje iškrenta 20 cm sniego, nebūna, todėl laikytina, kad 20 cm sniego danga gali susidaryti tik per kurį laiką. Pareiškėjas teigė, kad draudiko Taisyklių nuostata, kuria remtasi priimant sprendimą nemokėti draudimo išmokos, prieštarauja protingumo, sąžiningumo ir teisingumo kriterijams ir negali būti taikoma. Pareiškėjas nurodė, kad vasario mėnesį buvo susidariusi storesnė negu 30 cm sniego danga, ir prašė draudiko išmokėti draudimo išmoką. Atsakydamas į pareiškėjo el. laišką draudiko darbuotojas pakartojo draudiko pranešime nurodytus sprendimo motyvus ir nurodė, kad sprendimas nebus keičiamas.

Nesutikdamas su draudiko pozicija pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką ir nurodė nesutinkąs su draudiko sprendimu nemokėti draudimo išmokos. Pareiškėjas teigė, kad sudarydamas draudimo sutartį draudikui išsiuntė draudžiamų objektų nuotraukas, kuriose matėsi, jog ant pastatų stogų buvo sniego. Draudikas įvertino draudimo objektus, įskaitant tvartą, ir nusprendė, kad jis bus apdraustas, o 2021 m. vasario 23 d. dėl didelio sniego kiekio sugriuvo pastato stogas. Draudimo liudijime nurodyta, kad draudimas galioja nuo gamtinių jėgų, įskaitant sniego slėgį. Pareiškėjas nurodė apie įvykį pranešęs draudikui internetu draudiko interneto puslapyje. Pareiškėjas nurodė patyręs materialinių nuostolių ir sugaišęs nemažai laiko, kad įrodytų tiesą, todėl jam turi būti išmokėta draudimo išmoka. Kreipimesi pareiškėjas prašė įvykį (pastato stogo sugriuvimą) laikyti draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas laikėsi pozicijos, kad pareiškėjo reikalavimas yra nepagrįstas ir turi būti atmestas. Atsiliepime pakartoti pranešime apie priimtą sprendimą išdėstyti argumentai, taip pat pateikiami papildomi paaiškinimai. Anot draudiko, UAB „SMART CLAIMS“ užfiksavo ir nustatė, kad sulūžusios pastato medinės konstrukcijos yra su fizinio nusidėvėjimo žymėmis, be to, stogo laikančiosios medinės konstrukcijos paveiktos puvinio, kai kur matomi irimo požymiai.

Atsiliepime teigiama, jog draudimo išmoka, pagal Taisyklės, mokama, kai nuostoliai atsiranda dėl staiga ir netikėto apdrausto turto sugadinimo, šunaikinimo arba netekimo draudimo sutarties galiojimo laikotarpiu dėl draudžiamųjų įvykių. Šiuo atveju žala padaryta ne staiga ir netikėtai, o dėl ilgalaikių procesų. Be to, įvykio dieną nebuvo užfiksuoto iškritusio sniego kiekio, atitinkančio Taisyklėse įtvirtintą sniego slėgio apibrėžimą. Anot draudiko, draudėjas (pareiškėjas) turėjo rūpintis pastato saugumu, nuvalyti per žiemą susikaupusį sniegą nuo pastato stogo. Šiuo atveju draudikas nurodė negalįs prisiimti atsakomybės už tai, kad pats draudėjas nedėjo jokių pastangų apsaugoti savo turtą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus paaiškinimus ir juos pagrindžiančius dokumentus konstatuotina, kad šalių ginčas yra kilęs dėl 2021 m. vasario 23 d. įvykio pripažinimo draudžiamuoju ir draudimo išmokos, atlyginančios pareiškėjo patirtą žalą, mokėjimo.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas: šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo

nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams.

Draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Nuo pasirinktos draudimo apsaugos priklauso draudikui mokamo atlyginimo už prisiimtus įsipareigojimus, t. y. draudimo įmokos, dydis. Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013*).

Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, kurios laikomos standartinėmis draudimo sutarties sąlygomis, paprastai taikomomis visiems draudėjams, sudarantiems atitinkamos draudimo rūšies sutartį su tuo pačiu draudiku, tiek draudimo liudijime aptartose individualiose sąlygose. Draudimo taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais įvykiais, taip pat kurie tokiais nelaikytini (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012*).

Pareiškėjas, sudarydamas Turto draudimo sutartį, siekė apsaugoti savo turtinius interesus, o draudikas įsipareigojo išmokėti draudimo išmoką įvykus ne bet kokiam įvykiui, dėl kurio pareiškėjas patiria nuostolių, o įvykus Turto draudimo sutartyje nustatytam draudžiamajam įvykiui. Atsižvelgiant į tai, siekiant nustatyti draudimo apsaugos galiojimo ribas ir įvertinti draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumą, būtina įvertinti draudimo apsaugą apibrėžiančias vertinamam įvykiui aktualias draudimo liudijimo ir Taisyklių nuostatas.

Visų pirma pažymėtina tai, kad Turto draudimo sutartyje nurodyti draudimo vietoje esantys pagalbiniai pastatai, įskaitant įvykio metu apgadintą tvartą, buvo apdrausti draudimo variantu „Turtas“ nuo ugnies, gamtos jėgų, vandens, elektros įtampos svyravimų, savaiminio kitų objektų užvirtimo, trečiųjų asmenų tyčinės veiklos ir stiklo dužimo rizikų. Nagrinėjamu atveju įvykį pripažinti draudžiamuoju pareiškėjas reikalauja remiantis viena iš nurodytų – gamtos jėgų – rizikų, nes žala, pareiškėjo teigimu, atsirado dėl sniego slėgio.

Draudimo varianto „Turtas“ atveju draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai yra išdėstyti Taisyklių 4 skyriuje. Skyriaus antraštėje nurodyta, kad draudikas atlygina nuostolius dėl staigaus ir netikėto apdrausto turto sugadinimo, sunaikinimo arba netekimo draudimo sutarties galiojimo laikotarpiu dėl minėtame skyriuje nurodytų draudžiamųjų įvykių. Pagal Taisyklių 4.4 papunktį, atlyginami nuostoliai (mokama draudimo išmoka), atsiradę dėl gamtos jėgų – audros, krušos, staigaus ir nenumatyto potvynio, liūties, sniego slėgio, grunto įkritimo, grunto nuslydimo, žemės drebėjimo. Taisyklių 4.4.5 papunktyje pateikiamas sniego slėgio apibrėžimas: „tai smarkus snygis, kai per 12 valandų ar trumpesnę laiką iškrinta 20 cm sniego, o to sniego ar ledo masių svoris sugadinta apdraustą tvartą.“ Be to, Taisyklių 4.4.5 papunktyje nurodyta, kad draudimo apsauga negalioja nuostoliams dėl ilgalaikio sniego slėgio poveikio, kai sniegas susikaupia iki nurodyto sniego dangos storio ir yra nenuvalomas ilgiau nei 48 val.

Iš šių Taisyklių sisteminio vertinimo išplaukia aiški draudžiamąjo įvykio, susijusio su sniego slėgio padaryta žala, samprata: dėl sniego slėgio padaryta žala draudžiamuoju įvykiu laikoma tada, kai ji yra staigi ir netikėta, atsiradusi dėl sniego ar ledo svorio po to, kai per ne ilgesnį kaip 12 val. laiko tarpą iškrito 20 cm arba daugiau sniego (atsirado 20 cm prieaugis). Jeigu, pavyzdžiui, ant pastato stogo susikaupė 20 cm ar daugiau sniego ir jis nebuvo nuvalytas per 48 val., tai po šio laiko tarpo dėl sniego ar ledo svorio atsiradusi žala neatlyginama.

Taip pat pažymėtina, kad Taisyklių 4.4.8 papunktyje yra nustatyta tvarka, pagal kurią draudikas nustato audros, krušos, liūties, sniego slėgio kiekinius parametrus (pavyzdžiui, sniego dangos storį, kritulių kiekį, vėjo greitį ir kt.). Pagal minėtą nuostatą, vertinant minėtus parametrus remiamasi regionui artimiausios meteorologinės tarnybos atliktais matavimais ir (arba) faktais, kad nurodyti draudžiamieji įvykiai draudimo vietos zonoje padarė panašių nuostolių kitiems geros būklės pastatams.

Draudikas, grįsdamas skundžiamą sprendimą, rėmėsi Hidrometeorologijos tarnybos pateiktais duomenimis apie Ukmergės MS užfiksuotą vėjo greitį ir Liukonių vandens matavimo stotyje užfiksuotą kritulių kiekį bei sniego dangos storį. Hidrometeorologijos tarnybos užfiksuotais duomenimis, Liukonių VMS 2021 m. vasario 20 d. buvo užfiksuotas 0,3 mm kritulių kiekis, o kitomis dienomis iš viso nebuvo užfiksuotas, o sniego dangos storis 2021 m. vasario 20 d. siekė 35 cm, 2021 m. vasario 21 d. – 30 cm, 2021 m. vasario 22 d. – 25 cm, o 2021 m. vasario 23 d., kai sugriuvo tvarto stogas, buvo sumažėjęs iki 24 cm.

Bylos duomenys patvirtina, kad Liukonių VMS 2021 m. vasario 20 d. buvo užfiksuotas

0,3 mm kritulių kiekis (kitomis dienomis kritulių neužfiksuota), o sniego dangos storis, 2021 m. vasario 20 d. siekęs 35 cm., 2021 m. vasario 23 d. (pareiškėjo nurodytą įvykio dieną) buvo sumažėjęs iki 24 cm. Pažymėtina, kad viešai prieinami duomenys rodo, jog Liukonių VMS ir draudimo vietą skiriasi apie 13–14 km atstumas, todėl, atsižvelgiant į Taisyklių 4.4.8 papunktyje nustatytą, be kita ko, sniego slėgio rizikai reikalingų parametru nustatymo tvarką ir tai, kad byloje nėra duomenų, jog Liukonių VMS nėra artimiausia draudimo vietai meteorologijos matavimų stotis, teigti, kad draudimo vietoje realiai galėjo būti užfiksuoti daug didesni kritulių ar sniego dangos rodikliai, nėra pagrindo.

Atsižvelgiant į bylos duomenis, nėra pagrindo daryti išvadą, jog įvykio (2021 m. vasario 23 d.) ar prieš įvykį buvusiomis dienomis (2021 m. vasario 20–22 d.) draudimo vietoje per daugiau nei 12 valandų iškrito 20 cm ar daugiau sniego ir susidarė 20 cm arba didesnis sniego dangos prieaugis. Atvirkščiai, Hidrometeorologijos tarnybos duomenys rodo, kad pirmiau minėtomis dienomis apskritai iškrito mažiau nei 1 mm kritulių, o sniego danga tik mažėjo. Atitinkamai, konstatuotina, kad ginčo atvejis negali būti laikomas draudžiamuoju įvykiu pagal sniego slėgio (gamtinių jėgų) riziką, nes nėra tenkinamos draudžiamąjo įvykio sąlygos. Vadovaujantis Taisyklių nuostatomis, žala, atsiradusi dėl sniego slėgio, galėtų būti atlyginta, jeigu po nurodytomis sąlygomis įvykusio snygio (20 cm sniego per 12 valandų laikotarpį) per ateinančias 48 valandas dėl sniego slėgio būtų padaryta žala (draudimo apsauga negalioja nuostoliams dėl ilgalaikio sniego slėgio poveikio, kai sniegas susikaupia iki nurodyto sniego dangos storio ir yra nenuvalomas ilgiau nei 48 val.), tačiau nagrinėjamu atveju 20 cm sniego prieaugis nesusiformavo nei per 12 valandų laikotarpį, nei per tris paras prieš įvykį. Be to, byloje nebuvo nustatyta ir faktų, kad sniegas draudimo vietos zonoje padarė panašių nuostolių kitiems geros būklės pastatams.

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas savo kreipimąsi į Lietuvos banką, be kita ko, grindė teiginiais, jog prieš sudarydamas Turto draudimo sutartį pareiškėjas draudiko prašymu padarė ir nusiuntė draudikui pastatų nuotraukas, iš kurių buvo matyti kad dar prieš sudarant draudimo sutartį pastatai buvo apsnigti, tačiau draudikas, įvertinęs nuotraukas, nusprendė, kad pastatai, įskaitant tvartą, yra draudžiami objektai, o 2021 m. vasario 23 d. įlūžo tvarto stogas. Pareiškėjo teigimu, tvartas buvo apdraustas nuo gamtos jėgų rizikos, taigi ir nuo sniego slėgio, todėl, gavęs informaciją apie įvykį, draudikas turėjo išmokėti draudimo išmoką. Vis dėlto, Lietuvos banko vertinimu, tai, kad dar prieš sudarant Turto draudimo sutartį pastatai buvo apsnigti, neturi teisinės reikšmės sprendžiant įvykio aplinkybių atitiktį Taisyklėse nustatytų draudžiamųjų įvykių sąlygoms, nes draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju nėra susijęs su tuo, kad tvarto stogas buvo apsnigtas dar prieš sudarant Turto draudimo sutartį. Be to, kaip minėta, Turto draudimo sutartyje (Taisyklėse ir draudimo liudijime) yra nustatytos draudimo apsaugos ribos, draudimas nėra absoliutus ir draudikas neįsipareigojo mokėti išmokų už bet kokius įvykius, dėl kurių pareiškėjas gali patirti žalą.

Atsižvelgiant į pirmiau aptartus bylos duomenis, nustačius, kad įvykis neatitinka Turto draudimo sutartyje (Taisyklėse) nustatyto draudžiamąjo įvykio apibrėžimo, Lietuvos bankas atskirai nevertina draudiko pateiktų duomenų, susijusių su tvarto nusidėvėjimu, nes draudžiamąjo įvykio sąlygų nebuvimas pats savaime suteikia pagrindą pareiškėjo reikalavimą laikyti nepagrįstu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.